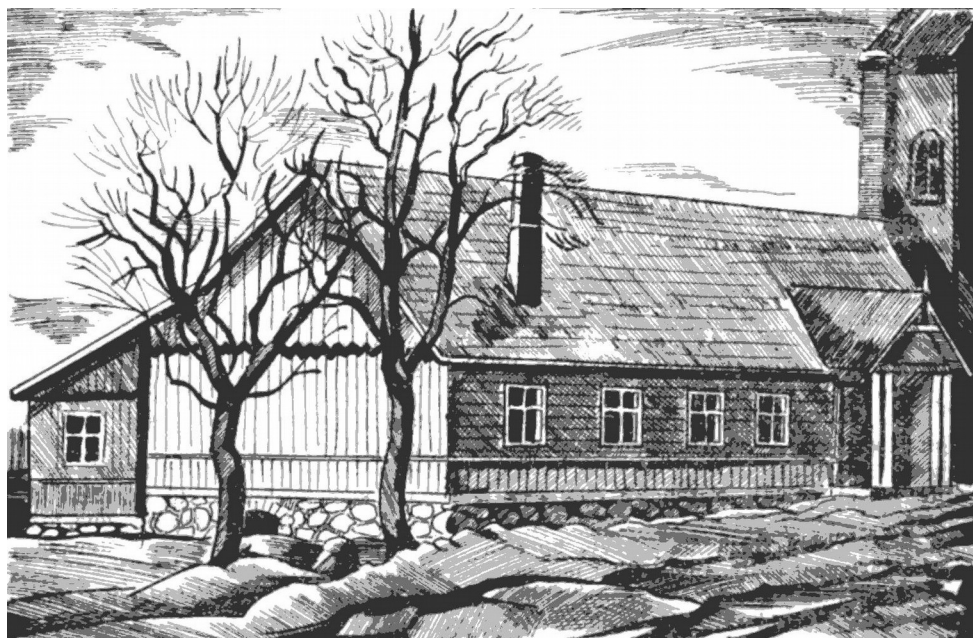


J.Pabērzs

STŌSTI



Mīrā laimá	(1913.g.)
Tai slykti i tai nalabi	(1913.g.)
Pōtori	(1921.g.)
Laimá par laimi	(1921.g.)

Mīrā laimá

Tys beja rudiņ, svātdīnis vokorā. Vacīs Dzalbs atgōja nu bazneicys jau mikrieslī. Tik kū atdariejš durovys, jys nūjāmá nu sovys laukōs golvys capuri i dyžan mīly i prīceigi runōja iz sīvu:

Agat, sīv! Lyudzama, Agateņ, nazalomoj... As nu lelys prīcys i laimis...

Agata jau nu pyrmijīm Dzalba vōrdim nūprota, ka jōs vecš labi viņ īviļčš. Naspāja jei paplāšt mutis, lai pasceitu kū naviņ veiram, kai tys otkon sōcá lyugtīs:

— Nazalomoj, sīveņ, nazalomoj... Vyss itys nūtyka caur mýsu dālu Juri... Jur, dāls! — runōja Dzalbs, kōrdams pi durovom iz vadža sveitu, — Jur, klausīs, kaidu prīcu tāv pastōsteišu...

— Jura nav sātā, — pōrtraucá Dzalbu Agata.

— Nav? — lieņi pavaicōja vecš. — Kur to jys palyka?.. A-a, — īdūmōja vecš, — zynu, zynu! Iz Blusu Mōru aizgōja.

— Iz Mōru! Voi tod mýsu cīmā tik viņ i ļaužu kai Blusu Mōra?.. Nūgōja iz cytim kaiminim. Voi to jauns cylvāks lai svātdīņom sād sātā...

— Iz Mōru, iz Mōru nūlaipōja, tu jau nastōsti maņ, — pōrtraucá Agatu vecš. — As radzu, tu gribi nu manim nūslāpt, lai as nazalomoju. A par veļti, sīveņ. Nudi par veļti. As ļūti prīceigs, ka jys nūgōja iz Mōru, nudi. Máš tak šudiņ ai vacū Blusu mīru saderājam.

— Mīru saderājat? — pavysam pōrsteigta pavaicōja Agata.

— Nuī, sīveņ, saderājam, — caur osorom runōja Dzalbs. — Maņ tagad tik vīgli iz sirdš, tik labi, tik prīceigi, ka laimis osorys acīs tai i kōp... Nu, kai to, sīveņ, naraudōt? Nu pošys sīna plōvis kai vylki tys iz tū zūbus grīzám, navarājam vīns iz ūtru i pazavārt. A šudiņ... Šudiņ sazabučōjam kai eisti draugi.

— Nu i paļdis Dīvam. Kō to tá raudōt? — mīreigi, i ai lelu ikšdeju prīcu runōja Agata iz Dzalbu, — Bjš mīrs i sadereiba, bjš i laimá...

— Laimá, sīveņ, laimá, — ōtri pagiva Dzalbs. — As nu laimis i raužu... Nu kai to nā? Skaitu šudiņ bazneicā pōtorus i dūmoju: »Kū, sok, darāt ai Juri, ka jys pi tōs Blusu Mōrys kai pīsīts.« Dūmoju, dūmoju, sīveņ, vysu miša laiku i nikō nasadūmoju... Izejmu nu bazneicys, verūs: stōv Blusu švagrīs, Blyuzgu Jākubs. Gōju as pi jō, sazavasalōju, i sōcám máš runōt. »Īsim, — soka jys maņ, — eukur krūgā, izdzārsim kaidu glōzi ols i parunōsim.« Nu, sok, labi, par kū to naiņ.

Īgōjam máš krūgā. Blyuzga pajámá divi pōri buteļu, i máš runōdamīs ģmátám pa glōzái. Tai máš runōjam, runōjam, golā Blyuzga i soka maņ: »Deri, soka, Dzalb, ai Blusu mīru. Kaidš jums lobums tai plāstīs. Ni jums pošim mīra, ni jiusu bārnim.« — Nā, as soku. As navaru ai Blusu mīra derāt. Nudi, sok, navaru. Kai tu dūmoj, soku, iz vasala pāda maņ pōrplōvā šņūri pošā lobijā zōli i palyka nanūstrōpāts. Voi to as, sok, kaidš-nabejš muļkis voi lupota, ka ai jū mīreišūs? Paļdis Dīvam, soku, turu pylnu učastku zámis, lobus zyrgus i vīnu ūtru simteni mokā. Kai lai, sok, Blusai pazadūmu.

Tai runōdams, as pagrīžu iz durovom golvu i verūs — ģnōk patš Blusa. Nu, dūmoju, kaida lyga jū šur atnásá. As pazagrīžu ai mugoru iz durovom i siežu, nikō narunōdams. Blusa pīgōja pi mums tyvōk i aizakōsāja. Blyuzga, izdzierdš jō bolsu, pīzacālá, pīnōcá pi jō, nazkū pa klusenám nūmūrdāja i otkon atsasāda. As pajiemu glōzi, izdzieru i slauku sáv ūsys, kai nikō narádzādams. Tam laikam Blusa kraun mums iz golda sešys butelis ols. — Nu, as dūmoju, tá jau nalabi bjš. Ka tik iz naktš mōjom soltijā naatsarast. As, tai sevī dūmōdams, nūdyuru golvu. Blyuzga maņ i soka: »Kō ta Dzalbs tai aizadūmoja?

Voi tik na par mīru? Nadūmoj, soka, jau tik daudz, nagrūzi jau sovus vacūs smedziņus. Sniedzit, soka, lobōk vīns ūtram rūku i derit mīru. Padūmojit, soka, kai prīcōsis Jurš ai Mōru. Jī jau kai bolūdeiši seņ mīļojās, a jiuš, vacī skrobys, jaucot jīm laimi, koltot jū sirsnenis.« Maņ, voi paticeisi, sīveņ, itī vōrdi kai ai nāzi sirdi pōrdyurá. I patisai, dūmoju, caur mums, siermijīm calmim, tīm jaunijīm tai jōkolst... Maņ, sīveņ, osorys acīs sōka plyušt. I tá Blyuzga soka, glōzis pīlīdams: »Jemit, soka, glōzis, sazasitit, izdzerit da dybynam i sazabučojit.« As izdzieru, nūslauchieju ūsys i pīzacieļu. Nu, soku, Blyuzgai taisneiba. Blusa, derāsim mīru. Namaldynōsim, soku, sovus bārnus... Blusa pīgō pi maņš. Māš sazabučōjam i obi aizraudōjam. Nui, aizraudōjam, nūsādom pi golda i labi viņ īmátám, — slauceidams acš, stōstāja Dzalbs. — Tod laidamās iz mōjom. Sasādom Blyuzgas rotūs i vysī aizbraucám iz Blusu. I, pa celám braukdami, voi zyni, sīveņ, kū māš nūrunojom? Nūsprīdám apprecāt Juri ai Moru.

— Juri ai Mōru? — ai lelu prīcu īzasaucá Agata, a vairōk naspāja pascāt i pušvōrdená.

Atsadarāja durovys i īgōja vydā Jurš, Blusa i Blyuzga.

— As vysus atvežu, — ļūti prīceigi runōja Jurš, īdams iz prīšku.

— Tá muni draugi, — ōtri pagiva vacīs Dzalbs, — Dāls, jām spani, áj iz kambari, raun bucai topu valī. Pazaprīcōsim kūpā!

Jurš aizgōja iz kambari. Bejuši īnainīki apsāda ap goldu i navarāja beigť sovys prīcys. Jurš dreīži atnásá pylnu spani ols ai bīzu putu aili viersā, pīlāja glōzis i padává vīsim.

— Dāls, izdzár ai vīsim i áj, atvād šur sovu cīlaveni Mōreni, — pajymdams rūkā glōzi, teicá Juram Dzalbs. — As zynu, ka tu bez jōs i breiža navari jauki pavadāt.

Jurš izgōja.

Vysi īmátá pa glōzái. Dzalbs jīm otkon pīlāja i nu prīcys navarāja nūsādāt. Agata pa tū laiku dabōja sīra i, pīlykusá iz lela škeiva, násá tū gostim.

— Nu, váciņ, izdzársim i mās, — īraudziejš Agatu, runōja Dzalbs. — Jau vairs, žubeiņ, nazalomōsim. As vairs nalīgšu Juram staigōt iz Mōru.

— Ak jau, izdzársim, veireņ, izdzársim, — pajymdama glōzi, sacāja Agata. — Kai ta jau taidā jaukā breidi naizdzárt?.. Dzerit, gasteni i aizkūdit sīra, — mīlōja gostus saimineica. — Sīrs taidš cīts, sakaļtš... vāļ vosorys sīts.

Ak jau, zynoms, kaimineic, — pōrtraucá Agatu Blusa, — kaidi rudinī pīni, nu kō to sīrus jimsi.

— Nikas, saimineic, — pagiva Blyuzga, — īkūssim gon. Paļdis Dīvam, vāļ turīs mutī zūbi. Nabejom, sacāt, jaunōs dīnōs bliēndari, naizdauzājājam.

— Nu, dzerit, navādejit lobō aļtená, — izdzierš glōzi i slauceidams ols putys nu ūsom, skubynōja gostus Dzalbs.

Blyuzga i Blusa izdzārā glōzis da dybynam i pajāmá pa sīra gobolam. Agata turāja vīnā rūkā da pusái izdzartu glōzi i aizadūmōja.

— Par kū to taidu, žubeiņ, aizadūmōji? — pavaicōja Agatu Dzalbs: — Voi dūmoj, kai tagad Jurš loksta ap Mōru, kai jī nu laimis bučojās. Nadūmoj, váciņ, tik daudzi. Lobōk izdzār sovū glōzi. Voi ta jau mās tō soldonuma sovā myužā nabaudājam. Voi ta tu jau aizmiersi, kai mās mīļōjamās?

— Kai jau taidu laimi var aizmieršt, — izdzārusá glōzi, teicá Agata, — Tō deļ i dūmoju, ka navaru aizmieršt, cik jauki tūlaik beja.

— Nui, biteiņ, as ari navaru aizmieršt, — pagiva Dzalbs. — Šudiņ paņ: kai tik Blyuzga pascāja, ka caur mýsu naidu Jurš ai Mōru ciš i kolst, tai maņ tivleņ sirdi sagrōbá žālums. I eistyn, dūmoju,

kaidys mūkys jīm jōcīš! Dereišu, dūmoju, mīru — lai bēs jīm laimá. Blusa, Blyuzga, — pazagrīzdams iz jīm, runōja Dzalbs, — dzierdājat, par kū as šudiņ mīru saderieju? As labi zynu, cik gryuts sazamīļojušim izaškiert. Māš ai sovu Agateni ari mīļojamās. Māš jaunōs dīnōs dzeivōjam trejs verstys vīns nu ūtra i navarājam rādžātīs kotru dīnu pa nazcik ņaižu. I as sovu žubeiti tai mīļōju, ka bez jōs i dzeivōt navarieju. Strōdoju dīn dorbu, — vys ap Agatu dūmoju. Atsagulstu — sapynā jū radzu. I kaidu tūs sapynu tik nabeja! Vīnu vāļ i tagad pīminu: it jei bosom kōjeņom pa taidu šauru stidzeni, aizaugušu ai zaļu zōleiti. I as jai priškā. — Vasala, soku, Agateņ! — »Vasals, vasals,« soka jei i verās maņ taišni acīs. — Kur ta, soku, ryuksi bosom kōjeņom? »Kaida tāv bāda,« atbiļd, jei. — Nu to, sok, atsasāssim tá iz zōleitis i parunōsim, i patš atsasādu. »As nagrybu sādāt, grybu lelōka izaugt,« jei maņ atsoka. — Dīsgon tāv tō daiļō augumená, — as jai soku, i pajiemš jū aiz rūkys, nūsādynōju suplōk ai sevi. Tod sōcám māš runōt. Jei pasoka maņ vōrdeni, pacel i kauneigi, mīly aplaiž acš i plyuc ai pierstenim zaļū zōleiti. As pīzamīdžu pi jōs, apjiemū jū ap placim i »čmaukst« jai lyupeņōs. A jei tryukūs, i as pazamūdu.

Nu kū jau runōt. Daudzi taidu mīlu sapynu beja. A kas nu tō. Paplieti acš — i nikō. Celīs reitā, izáj iz teiruma, strōdoj, a prōts tik ap Agateni viņ grīžās i ocu navar atviļkt nu tōs pusis, kur lobiņkō dzeivoj, i mālá lepinej: kod, sok, redzeišu jōs skaistū vaidzeni, kod dzierdeišu jōs jaukū volūdeni?

ņaizi, tai ap Mikeļdīnu, maņ gadājās drusku sazaneišt ai Agatu. Vasalys divi nedelis as iz jū nastaiģōju i jōs naredzieju. Sōcá maņ, voi zynit, sirdš sōpāt i gryuši pyustīs. Nūģōju as Mikeļdīnā iz bazneicu. Dūmōju tī tiergā jū satikt. Izstaigōju vysu tiergu, verūs, a jōs nav. Nu, as dūmoju sovā prōtā, nav labi. Jei jau mani aizmiersusá i cytu nūmīļojusá. Kū, sok, tagad darāt? As padūmoju,

vysu apsvīžu i gōju — izmeišu pušbutelis »boļtiņkō«: laikam, sok, prōts mīreigōks palikš... A kur ta tu! Vāļ lelōkys narymūnis sagrōbā: tai gribis rādžāt Agatys actenis, tai i valk nūbučōt jōs sorkonōs lyupenis. I as aizadūmōju: kai, sok, niu bīt?

Padūmōju, padūmoju, mešu ai rūku i laižūs iz sātu. Sātā otkon nikai nanūrymt: nazkas tai i valk iz Agatu.

Jau beja satimšš. Ceļš nažieleigi dubļojs. Vīnam nakti iņ iz jaunu meitu — ni šai ni tai, i jei vāļ iz mani dusmeiga... a sātā nūsādāt navar. Kū ta, sok, išu iz sovu draugu Odumu. Nūgōju. Tī Mikeļdīnā olu dzer. As izmatu glōzi pec glōzis. A sirdš vys namīreigōka palik. Izmatu vāļ, i manī jau drūsoms rūnās.

Tod as daspīžu capuri i laižūs iz Agatu. Ejmu, ejmu, brīnu, brīnu. Dubli da celim. Tymss, navar nikō rādžāt, lai paņ voi acī dūrta. Kai tik spersi drūsōku sūli, tai i izastip grōva molā, kai tik dūrsīs kōja pi kōjis, tai i saklupinej dubļūs. I cikom as tai nūgōju da golam, jau i pušnaktš par viersu.

Paejmu as pret Agatys tāva ustobu, verūs — vydā gunš. Īeju ustobā. Ap goldu sād puiši. Sādynoņ i mani pi golda. As atsasādu. Izdzieru kaidu pōri glōžu ols i ceļūs nūst.

Voi ta, sok, as ols dzartu šur atgōju. Maņ tak vajag sovu Agateņu rādžāt. I as laižūs, apzaveru vīnu ustobu, ūtru golu, a maitu ni smokys. Kas, sok, tei par taidu lygu? Kur ta jōs sabōztys? Aceplī, sok, gon jau nasaleida... Tai as, izgōjš siņčōs, stōvu, kosu pakausi i dūmoju. A! maņ iskrāja prōtā. Klietī, sok, jōs guļ...

I laižūs as par pogolmu iz klieti. Daejmu, paraugu — durovys valī. Nu, as dūmoju, tá jei ir, tá as jū i dabōšu... Atdoru durovys i vīgļenom ejmu iz tū koktu, kur Agatys guļtenā. As jau labi zynōju, jau na pyrmū ņaizi beju tymā klietī... As ejmu i raugu — orūds priškā. Tod tausteidamīs ejmu pa orūda molai. Monu, kōjom priškā

blučeišs. As izlyku iz tō kōji, lai pōrkōpŧ, a kōja kai sleidāja, tai as i blyukš myltu orūda.

»Ka tevi deveini valni,« as aizklīdžu. I dzieržu, kai nu klietš tai izanas maitys kai ai vieji i klīdz: »Jezus! Marija! Ļauteni!.. Zagli, zagli...«

Maņ šārmys tai i pōrskrāja par mugoru. I Agatys, sok, nadabōju, i taidā kaunā tyku! Kū, sok, niu, darāt? Raugu leist nu orūda ōrā, a nasprukŧ valī. Tai i guļu, ka ni pakustāt. I klausūs: ōrā veiškys viņ it. Kas mītus lauž, kas zedeņus raun, kas otkon klīdz: »Tairpaŧ, soka, jys sovu zaglá dvāseli pamásš šymā klietī. Más jū pamōcāsim svešu montu meklāt...«

Izdzierdš itūs vōrdus, as izražais i apmyru: sirdš apstōja i tik kū varieju atgiuŧ dvašu. — Nu, sok, tagad i »amen«. Sasiss, aizkaunās i Agata nagribās pazavārt.

Koleidz as tai dūmōju — verūs iit klietī puiss, turādams vīnā rūkā guni, ūtrā motoru, i soka: »Kur tys labdarš ir? Tivleņ mās jam parōdāsim.«

— Puiši, — soku as, kū jiuš dorot... Tá as. Ai mani nalaimá nūtyka. Paleidzit, lyudzami, tikŧ valī nu orūda.

Puiši pazyna mani pa bolsam, aizasmāja i izvylka nu orūda. As pazavieru iz sevi i nūzabeidu: vyss myltūs, kai patmaļņiks. Tod damīdžu capuri i devūs skrīŧ prūjom, a verūs: klietš prīškā stōv Agata i tai mīlŧ i žieleigi verās iz mani. Maņ, voi zynit, taidš kauns, ka as lobprōtōk bŧtu caur zámi kritš. A Agata soka maņ: »Lyudzams, soka, najám par ļaunu, ka tai nūtyka. Ejom, soka, ustobā...« Maņ, voi paticāsit, draudzeni, pec taidim vōrdim taišni kai dabasu vōrti atsadarāja... Más īgōjam ustobā i da reita prīcōjamās...

Tam laikam atgōja Jurš ai Mōru i pōrtraucá aizarunōjušus Dzalbu. Vysi ai prīcu pazavārā iz jaunijīm. Dzalbs ōtri pīzacālā, pīgōja pi Mōrys, apkampa jū i nūsādynōja obejus ai Juri golda golā.

— Dāls, — teicā jys Juram, — pīlāj glōzis. As ai Mōri parunōšu...
Voi tu gribi, Mōr, sāv taidu lauku tāvu kai as?..

Mōra pabučōja Dzalbam rūku, paplātá muti nazkū pascāt i aizakaunāja.

— Maitiņ, Mōreņ, — pīgōjusá pi Mōrys, sacā Agata, — tu maņ par vysom maitiņom vairōk pateiç. As na ãraizi asmu pōtareņus skaitiejusá i uperi iz bazneicu nasusá, ka Dīvenš i Jumprova Marija ļautu Juram ai tevi saiņ. I tagad as tik prīceiga, tik laimeiga, ka tys mīrs nūtyka!

— Mīrā laimá, — īzasaucá Blyuzga.

— Nui, draugs, eistyn, mīrā laimá, pagiva Dzalbs. — To izdzársim par tū mīru.

Vysi pajámá glōzis i izdzará.

Jurš ai Mōru sādāja dyžan prīceigi. Jīm acš daga. Jī vārās vīns ūtrā, i tī skatīni beja pylny laimis.

Veçu acš ari beja grīztys iz jaunijīm, i prīca iz jūs grumbojīm vaigim rōdāja, kaidu laimi jī sajiut sovōs sirdīs.

Mīrs...

Mīrā laimá!

Tai slykti i tai nalabi

Svātdīnis vokorā vysa m̄ysu cīma jaunī puīši i m̄aitys sazasasāja pi kaiminā Ontona iz vakarušku. Tīpaṭ beja mozōki puikys, m̄aitinis. Pec garō kadrilā garmonika iz šaṭti nūklusa i sōcās jautrōka runa. Daži stōstāja, kū beja redziejuši i dzierdiejuši bazneicā i pi bazneicys. Vīns pastōstāja, ka taidu i taidu bazneickungs izsaucā; ūtrs stōstāja, ka taidis tī brangs puisš sasvōtōjš taidu i taidu m̄aitu, i tai tōļōk. Vōrdu sokūt, vysī mās jūkōjam, runōjam, i tei runa tynās ap preceišonūs i ap kōzom.

Sūla golā, tōļōk nu jauneklim, sādāja, sakūdš peipi zūbūs, vacōku godu cylvāks — Justyns Veizá. Jys peipāja, smeignōdams klausājās, kū runoj jaunī, i patš bīži viņ īmaisājās runā.

Vīns nu jauneklim, pazagrīzīs iz Justynu, lyudzā jū pastōstāt, kai jys nazkod braucā svōtūs. Vysi puīši i m̄aitys aizasmāja. Daudzi nu jīm jau zynōja Veizis svōtōšonūs, a daži jaunekli vāļ nazynōja. Tō pec tī večam nadává mīra. Vecš pasmeignōja i atmátá ai rūku: »Kū jau, soka, as na řaizi tū asmu stōstiejš.« A jaunī naatsastōja nu jō. Tod Veizá izjámá peipi nu mutis, nūzasplōvā i sōka stōstāt, ai lelū pierstu pīmīgdams peipī tabaku i pa laikim aizvylkdams kuplu dyumu.

— Maṅ beja jau ap četradesmit godu. As dzeivōju ai mōti. Tāvs jau beja nūmirš. Mōtá beja pavysam vaca i vōja, naspāja paṭ i āšt izvōrāt. Dīnu i nakti iz ceplá viņ dzeivōja. Vysus dorbus as patš apstrōdōju: āšt vōrieju, ustobu slaucieju, drābis mozgōju, gūvš slauču i vysu, vysu patš strōdōju. Dzeivá, saprūtams, beja gryuta i skumeiga.

Sōku as dūmōṭ par preceišonūs. Lūti pateikami padūmōṭ ap sīvu, a kod padūmōsi dziļōk, kod īdūmōsi sáv, ka ai tū sīvu vajdzās

būt kūpā dīnu i nakti i vysu myužu, to iz ŗazi par kaulym pōrskrīn šārmys.

Labi, sok, ka pajimsi lobu sīvu, to dzeivōsi kai kungs. A voi ta loba maita pi manā iŗ? As i tūlaik beju taidis paŗ nasmuks, nagleits ai lelu bōrdu, tik tūlaik tei vāl nabeja sierma. — Nā, sok, lobōk nazapreceiŗu. Tai as i nūsprīŗu: loba, gūdeiga maita pi manā, sok, naiŗ, a kaidys nabejŗ as najimŗu...

Tā kai iz nalaimi, atīt muns dzādzá, myuŗeigu duseiŗonu, Augusts Źogota. Sōkom máŗ runōŗ par saimisteibu, par lūpim, pōrtyku i golu golā sarunōŗjam da tam, ka maŗ vajdzātu saimineicys. Źogota soka: »Táv, Justyn, vajag precātīs. Redzi, soka, mōtá vaca, slyma, naspiej jau tū dorbu strōdōŗ. Vajag, soka, saimineicys meklāŗ.«

As pakasieju pakausi, nūmūrdieju sevī, a nikō nascieju. Źogota otkon soka: »Tu, soka, veirīŗ jau krītnūs godūs. Laiks jau precātīs, laiks jau, soka, būt par pylnu saiminīku.«

As nūgrymu sevī i runōŗ par preceiŗonūs ai dzādzi nagribieju. A dzādzá maŗ nadává klusāŗ: »Nu atbiŗdi, kū gribi darāŗ: preceiŗis voi nā?«

— Precātīs gon as grybu — as jam tod soku, — a maŗ bailis: Dīvs zyna, kaidu rogonu pajimŗu. Tod pliessīs cylvāks vysu myužu, kai sunŗ ar kači vīnā maisā. Sīva, soku, na kolpyunā, naiŗsvīssi ōrā. Vīgli táv pascāŗ »precejīs!«, a paraugi precātīs, — to tu dzādzeiŗ cytaiŗ aizdzīdōsi. Precātīs, soku, na putrys blūdu izāŗ.

Tod Źogota sazahnīpā i soka: »Tu dūmoj vysu myužu tai nūdzeivōŗ?«

»Nā, — as jam atbiŗdieju, — as grybātu gon precātīs, a maŗ bailis: as zynu, ka pi manā loba, gudra maita naiŗ, a taidys, kaida maŗ napateik, as najimŗu. Eku, Kryumu Julá, soku, maŗ dyŗan pateik, a voi ta jei pi manā iŗ? Cyta, soku, maŗ napateik. As zynu, ka

dažys pi maná ģtu, ai vysu sirdi i prōtu ģtu, a as, sok, nivģnys najimšu: jo nav, soku, loba tei rģaita, kura pi maná gryb izģt. A Kryumu Juli ai rōdu prōtu jymtu, ka jei tik ģtu.

Tai as Źogotai pascieju i patš atsasādu iz sūla i nūklusu. Źogota ari sādāja i dūmōja, nūkōrš golvu. Par šalģti jys cālās, pģgōja pi maná i soka: »Palic vasals! As reit reitā atģšu i obi brauksim iz Kryumim svōtūs.«

Tai pascāja i aizgōja. As palyku vģns i nikō nasaprotu. »Svōtūs!« »Iz Kryumim!« »O Dabasu Tāvs!« Maņ vysu mģsu kai blusys sōka kūdāt. Acģs palyka tymss. As ilgi, ilgi dūmōju, kai as braukšu svōtūs.

Tod cieļūs i gōju pi dorba: cerieju, ka pi dorba aizmiersšu par reitdģnu. A nikō: prōtā tai i grģžās Kryumu Julá — taida skaista i mģla... Atgōja nakts. As lykūs gultā i dūmoju: »Nu, sok, tagad gon aizmiersšu!« A kas tū dāvá! Navar aizmigģt, i beigts. Tai as vysu nakti nūzagrūzieju pa gultu ni midzš, ni namidzš. Reitā ceļūs — golva gryuta, acš kai smģlkšu pģbārtys. Atsasādu iz gultys molys i dūmoju: »Kū, sok, as tá šudiņ grybu darāt? Svōtūs braukģt! Iz Kryumim! Voi maņ ir prōts? Julái, sok, papylnam svōtu, lobōku par mani. Tfu! Soku, pģsplauģ maņ iz itū preceišonūs!..«

Tod as apzaovu, apzavylku, ģkiuru cepli. Izvōrieju brūkastš, paiežu, paborōju lūpus i tik kū ģgōju ustobā, verūs— jau i Źogota klōt.

Jys ģgōja ustobā i soka: »Nu, Justyn, jjudz zyrgu, i brauksim iz Kryumu.« Maņ otkon par kaulym pōrskrāja šārmys; ap acim apskrāja tymsums i golva sōka grģztģs. As pģzaspģžu pi ceplá styura i stōvu, nikō narunōdams. A dzádzá aizasmāja: »Nu kō ta, soka, nūzabeidi? Esi mģrā, as vakar beju pi Kryuma i runōju. Julá ai lobu protu ģt. Tik taisģs i brauksim...«

Izdzierdš, ka Julá it pi maná, as pavysam apjuku. As nikod nadūmoju, ka jei pi maná itu. Taida smuka máita i taidam Veizu Justynam par sívu!

— Nā. — as soku dzádzái, — as nabrauķšu. Ka jei it pi maná par sívu, varbūt, sok, jai ir kaida vainá: loba máita gon jau nagribātu bīt maņ par saimeicu.

As tai Žogotai i pascieju. A jys pīzabūzá i jau ai dusmom aizbrácá: »Tu, Justyn, prōtā sajuki! Vakar sacieji, ka jimsi Kryuma máitu, a šudiņ jau nagribi braukūt!.. Jiudz zyrgu!«

As izpliešu acš i verūs: kū, sok, jys gryb ai mani darāt? Ai spāku gryb apprecāt!

— Nā, — as jam soku, — nā, dzádzeiņ. As najimšu tōs, kura pi maná it: maņ bailis, ka nabytu slykta. Dusmojīs, dzádzeiņ, voi nā, a niparkū jōs najimšu... As vāļ nabeidžu runōt, kai Žogota tryukōs i ōrā pa durovom.

As pastōvieju šalti, tod atsasādu i dūmoju: »Branga gon Julá — vaidzenš bolts, byudeni sorkoni, acš spūdrys kai zvaigzneitis. Skaista sīva, sok, bītu. A kai tu jū preceisi, ka jei pošā gryb bīt táv par sívu? Vys jau, sok, ir kaida vainá, cytaiž jei naītu... Nu soku, Dīvs ai jū i ai jōs spūdrjom acim — maņ jōs navajag. Dzeivōšu, sok, tai — bez sīvys. Tai as nūsprīžu i vairs nadūmoju precātis. Tik Juleitá vāļ i tagad īskrīn prōtā. Taida, sok, skaista i mīla máita beja, a kū, sok, darāt, tai slykti — tai nalabi...

Tá Veizái runojūt īskrāja tabaka dyumi reiklī i jys sōka kōsāt. Puikys i maitinis, nūstōjuši večam priškā, gaidāja, kū tōļōk tys stōstās. A Veizá kōseidams atmátá ai rūku i izgōja pa durovom.

Pōtori

— Klusit, puiši! Par preceibom pastōstās mums, šakur, Čamu Odums, jautri aizklīdzá vīns nu cīma jaunīm puišim.

— Tys beja zīmā, svātdīnis vokorā. Jaunī cīma puiši i máityš, sazalasiejuši vīnā ustobā, stōstāja vīns ūtram par tū, kaidi svōti kurai máitai gaidami, cik bogots jauničš, cik »pasaga« jaunovai.

— A Stymbynu Grītai nazyn voi tikļ sīvōš, — īzasaucá vīna nu vacōkom meitom. — Šudiņ as dziedieju, ka bazneickungs jū tik izsaucš... Jei pōtoru namōkūt. Ka naīzamōceišūt da trešijam saukumam, to vairs natikšūt saukta. I jōš bryugons steivs iz pōtorim.

— Vyss pagolam, kai caur zámi kryta, — nūteiktā bolsā sacāja Čamu Odums. — Ka jau pōtoru namōk, ni Dīvs, ni krīvs naleidzās.

Vysi pagrīzá acš iz Čamu Odumu i nūzasmāja.

Odums sādāja koktā pi ceplá iz nalela beņčeiša. Jys beja ap 50 godu vacš, pagarim i varbýt nu pārņ-goda nasukōtim motim, vaigu ai spolvu apaugušu, kai calms ai sylnom, gierbts taidā kažukā, kurs, kai soka, kod tū aizpūgoj, tod augšpādu lauž, kod valī laiž — gaisā nas, i kuram īlōps iz īlōpa. Tūmār, nazaverūt iz sovim godim, izskotu i kažuku, Čamu Odums pīskaitāja sevi pi jaunim puišim i par sovu vyslelōkū pīnōkumu skaitāja apmeklāļ vysys saišonys, kur jaunōkī sazalosa. Jaunōkī bīži nu jō smājās, seviški, kod jys stōstāja par sovu nalaimeigū mieginōjumu apzaprecāļ. A Čamu Odums nikod najámá par ļaunu. Turpretim jam seviški patyka, ka nu jō smejās, ka jū vaicoj par jō mīlesteibu i jaunom dīnom.

»As zīdieju, kai rūzeitá — jaunys máityš kairynōju,« tai par sovom jaunom dīnom vīnmār mādzá atsasaukļ Odums.

— Da, ka pōtoru namōk, to nikas naizīš, — ūtru řaizi jys pastyprynōja. — Tū as lobōk par pošu bazneickungu zynu.

— Kai to tu zyni? — grybādami, lai Čams otkon jīm pastōsta par sovū nalaimi, vaicōja cīma puīši. — Varbūt, izamōcās pōtorus i bazneickungs salaulōš.

Vyss pagolam, kai caur zāmi kryta, — kai vīnmār atciertā Odums. — Kas tūs var izamōcāt! As jau lobōk tū zynu.

Odums nūzasplōvā i apvādā vysus ai acim, kurōs varāja rādzāt, ka jam gribīs pastōstāt par sevi.

— Voi ta jiuš nazynit, kai maņ beja? — nasagaidiejš nikaida priķšlykuma nu cytim, vaicōja Odums.

Atsakōsiejš jys sōka stōstāt.

— Tys beja vāļ tod, kod maņ beja kaidi 35 godi. Cik eistyn beja, as nazynu — voi ta as sovys krystobys pīminu? Dzeivōju as vīns patš taipat kai tagad. Mōtā i tāvs, soka, mani mozu pamatuši. Dzeivōju i nikaidis ļauns gors maņ nagōja prōtā. Patš syvānu borōju, patš vušku cierpu i gūteni slauču... Cik jau maņ tōs saimisteibys iz sastys dalenis?.. Raizi zīmā brauču as iz mežu pec molkys. Braucu ai molku atpakaļ. Tá euku Žogotu cīmā brīsmeiģi puīši, kai kolni. Molkys vazums īkrauts nikas. Braucūt gar Pītera sātu, vazums, brak, iz sōna i rogovys tik sakneišāja viņ. »Vyss pagolam, kai caur zāmi kryta,« soku as sovā prōtā. Kū to darāt — taidis tam liktiņš. Ejmu as pi Pītera prasāt paleiģa, lai dūd rogovys nūvāst molku iz sātu. Ījeju pogolmā, verūs, kas tá taidis?! Vyss izslauceits, izteireits. Malnys komonys stōv, taidis tīvs lūks ai zvanenim. »Voi tik na svōti Pītera Madalái,« īskrāja maņ prōtā. Īejmu ustobā.

»Lai bīj pagūdynōts,« soku.

»Myužeigi, myužam!« pajem lobu dīnu patš Pīterš.

— Verūs — Pīteram byudī sorkoni kai pec piertš. Iz golda skrūzā i vasala rynda pylnu sorkona ols glōžu. Aiz golda sād Madalái i nazkaidis labviņ skaists puisītš. As pi durovom nūstōju, nūzabeidu i tivleņ gribieju iņ atpakaļ. A vacīs Pīterš mani apturāja.

— Kur tu īsi, — sajymdams mani aiz placa, sacā jys, — siestīs, lyudzu, īdzārsim. Pi mums šudiņ taidš gūds.

As atsasādu. Pīters maņ pīnásá ols glōzi. As izmešu.

— Iz ūtrys kōjis! — pīliejš ūtru, sacā Pīters.

Izmešu ūtru i tivleņ trešu. Ols lobs, styprs: tivleņ pa mugorkauli sōka staigōt. Pazaceļ nu aiz golda Madalá, pīit pi maná klōt, snādz maņ rūku i soka:

— As šudiņ sadzarta, jau pi bazneickunga aizraksteiti. Tys ir muns jauničš, — nūrōdāja Madalá iz tū veirīti, kas ai jū sādāja aiz golda. — Voi skaists bjš muns veirs?

— Nikas gon, — atsoku as, jau drusku ticš pi drūsuma. — Nikas, lai Dīvs paleidz jam symtu godu dzeivōt i pulku bārnu audzāt.

Madalá aizasmāja, jōš jauničš nūryucá koktā aiz golda. Vacīs Pīters pīgōja pi maná i soka:

— Nu, Odum, izdzār vysys glōzis, cik ir iz golda — par munys rāitys laimi.

— Nak, as i izdzeršu, — atbiļdieju as, — naasmu as ai pierstu dzirdejams.

Vīnu pec ūtrys as nūteirieju kaidu divpadsmīt glōžu. Pavysam palyka sylti pakausī... Madalá otkon sādāja ai sovu jauniči aiz golda, naz kū šveikstāja sovā storpā... Madalá izlykusá jauničam rūku iz placa, jauničš ūtru sajiemš sovōš rūkōš. Taišni kai obrozā...

— Labi gon jīm tai sādāt i šveikstāt — nūdūmōju as sovā prōtā. Tá atsadora durovys i nazkaids puika īzaveļ ustobā.

— Dzádzá, eukur nazkaids zyrgs stōv pret jiusu vōrtim, molkys vazums apzagōzīs, — nūzabeidušā bolsā runoj puika.

— Tys zyrgs muns, — pagivu as. — Tá ai tū olu... as, aizmiersu... Vazums apzagōzā i rogovys salyuza... Voi tu navarātu, dzádzka, paleidzāt?

— A-a, ai lobu prōtu, — pīkryta Pīters.

As pīzaceļu, pajemu sovu mici. Vacīs Pīterš vāļ maņ glōzi, Madalá ai celá glōzi i ari Pīterš otkon ai celá glōzi... As, zynoms, kai ūgu vīnu pec ūtrys... Raugu īt — nazkū na tai — sver atpakaļ... Tūmār, voi maņ pyrmō ʒaizá olu dzárt?.. Sajiemu spāku, atsasveicynōju ai vysim... Madalá sād aizgaļdī ai sovu jauniči, apzačāruši... tai labi... maņ slīkys viņ nūtácāja... Izgōjam mās ai vacū Pīteri, pōrkrōvám molku i as aizbrauču.

Nazkai pōrōk labi maņ beja iz sirdš. Apeineitš pa smedzinim kōpelāja, a dūmōjās par Madali i jōs jauniči — kai jīm labi divejim sādāt apzačārušim. Īeju as sovā ustobā. Solts, nateirs, vīns patš... Skumeigi!

— A kas bȳtu, ka as taidu breinumu izdareitu? — pavaicōju patš sáv. — Voi as nataids cylvāks kai cyti? Voi jau pi maná nikaida meita naiš? Voi ta as na puisš?

Maņ izagribāja precātīs. Atsagulu, apzasedžu, a mīga nav. Prōtā rōdōs, kai labi bȳtu divejūs ai sīvu...

Dūmōju ilgi, da vālai naktái. Pōrdūmōju par daudzom máitom, pi kurom bȳtu jōbrauc svōtūs, tyvōk maņ pi sirdš kryta Kraukļu Guņdá, ekur, kas aiz azara dzeivoj. Jei máita dūšeiga, taida sibirna, kai guberná. Saimineica jau loba bȳtu — dūmoju sovā prōtā. Nav jei skaista, ļaudš stōsta, ka jai daguns ļūti lels, rūkys i kōjis kai mīta goly i acš drusku greizys, a kas par tū.

As jau Guņdi i agrōk pazynu, kod jei vāļ jaunōka beja. Tys beja vīna Mikeļdīnā. Jei beja atbraukusá iz vīnu mȳsu kaimini cīmā. Nu, i as iz tureini nūzalaižu... Kai tod — jaunys máitys, soka, sabraukušys. Mās tī vokorā siežom aiz golda, jūkojom, dzerom olu. As Guņdi sagrōbu i gribieju nūbučōt. Kas tī, redzīs, par lelu nalaimi, ka jū bȳtu nūbučōjš. A jei aizaspīdzá kai mašiná: »Taidš kai calms, soka, pi maná čerās. Nūst áj.« I nikō vairs nasacādamā, poukš, maņ ols glōzi iz golvys. Vysu mani tai nūgōzá ai olu.

Cyti gosti smājās. As tryukūs kōjōs. Voi as jai kaidis lupota, ka mani skolōtu ai olu? Staigoju dusmeigs, ni dzeru, ni runoju. Verūs, izlein nu aizgaļdis Guņdá, pīit pi maná i taidu mīlu baļsteni sōc maņ runōt. »Kō ta tu, Odumeņ, soka, aizdusmōji. As tik tai, jūkōdama, nateiši.« Runōdama Guņdá pajámá dvīli i nūslaucāja maņ golvu, vaigu i drābis. Maņ iz řaizi vysá dusmá pagolam. Máš otkon sasādom pi golda, dzerom, runojom, jūkojom... Pec tō laika as řaizjom Guņdi satyku pi bazneicys. Taida loba, runōja ai mani i smājās! Tō deļ ari tūnakt, kod maņ ģskrāja prōtā precātis, Kraukļu Guņdá tyvōk kryta pi munys sirdš.

Jau aceplī gailš nūdžidōja, kod as aizmygu. Bet gryuts beja mīgs: sapyns pec sapyna. Braucu as svōtūs pi vīnys taidys napazeistamys máitys, rodīs maņ sapynā, — tei atsoka. Braucu pi ūtrys. Otkon atsoka. Naskaists, namūkūt runōt, kai lōčš. Nūdzanu bōrzdu, nūcierpu motus i braucu pi trešōs. Tei ģt. Sadzerom, sazarokstom. Braucom iz piļsātu, nūpierkom gradzynus — eistō vara. Pīvōrejom ols. Kozys gotovys. Braucom iz bazneicu laulōtis. Nūstōjam pret oltoru. Vīnā pusī as kai ūzuls stōvu, ūtrā jaunova, taida skaista, kai eņgelš, applāsta ai boltu viļumu, zaļš mirtu vaiņuks iz golvys... Atīt bazneickungs, sōc laulōt. Vaicoj gradzynu. As meklāť — nav gradzyna. Izmekleju pa vysom kešom — nav, kai gunī sadaga. Bazneickungs aizīt, nalauloj. Braucu iz mōjom. Dusmōs maucu nūst bazneicys zōbokus. Verūs — gradzyns izaveļ nu zōboka. Lai napazaudāť, braukdams iz bazneicu, as jū beju ģbōzš zōbokā... Sapynā nūzalomōju tai, ka izamūdu.

Par šaļti otkon aizmygu. Otkon sapyni. Radzu as, ka salaulōts ai Kraukļu Guņdi. Pec lauleibom atbraukuši nu bazneicys, siežom máš pi Krauklim aiz golda. Maņ pi priškys pīsprausts puču puškis ai garom boltom būrťom. Guņdá zam viļuma. Ap goldu staigoj dzidōtōjis i apdzid munu dagunu, acš, golvu i vysu, kas tik jōm prōtā

īit. Guņdá sōc raudōt, tryukstās, nūraun nu golvys vaiņuku i viļumu, nūsivž zámī i pošā aizbāg. As jai pakaļ, i tikai navaru dadzeiņ...

Otkon izamūdu. Golva sōp, taidis gryutums i ap sirdi nalabi.

Tai as mūciejūs da reita. Stōjūs reitā pi dorba, a dorbs nazaveic. Prōtā vys Kraukļu Guņdá.

Sagaidiejs svātdīni, laižūs iz bazneicu. Varbūt Guņdi redzeišu. Tai i ir. Pec mōceibys izeju nu bazneicys — verūs: Guņdá i cytys máitys runoj ai nazkaidim puišim. Gribieju as iņ klōt, bet tryuka drūsoma. Tīpaņ as sateiku sovū dzādzi, sōcām runōt par tū, par šū, i as jam soku, ka grybu precātis: gona jau maņ suná dzeivi dzeivōt.

— Labi, — soka dzādzá, — trauc valī. A kū tu dūmoj precāt?

— Nak jau Kraukļu Guņdi... jei jau maņ vairōk atsateik, — soku as kauneigā bolsā.

— Nu, lai Dīvs tāv paleidz, — prīcōdamīs dzādzá nūvielāja maņ laimis.

— A maņ svōta nav, — soku as, — voi navarātu tu nūbraukēt?

Dzādzá pīkryta.

Ūtordīna laimeiga deļ svōtim dīna. Deļ tō mās nūsprīdām ūtordīn braukēt iz Krauklim.

Ūtordīn agri, tik pec saulis liekšonys, atbraucá dzādzá malnōs komonōs, raksteitōs sorkonom pučom. Biereitš pūrks viņ. As apzavylku svātdīnis drābjōs, apmauču jau vakar vokorā izsmiereitūs ai taukim zōbokus, i laidamās celā.

Pi Krauklim ustoba teira — varbūt Guņdá jau seņ svōtus gaidiejusá. Atsasāstom, sōcom runōt ai pošu Kraukli i mōti. A Guņdis narádz.

— Kur ta tova máita? — vaicoj nu Kraukļu tāva svōts.

— Varbūt izgōjusá gūvim pasvīst cysu, — atbīldāja Krauklis.

— Voi Dīveņ! Taidu skaistu máitu laisdams iz lūpim. Ka mums taida máita, mās jū nu ustobys nalaistu.

Vacijam Krauklám palyka ļūti prīceigs vaigs. Mōtá, saprotusá nu svōta vōrdim, kas máš par gostim, izgōja ōrā.

— Varbūt pec Guņdis nūgōja, — nūdūmōju sovā prōtā.

— Máš atbraucám pi jums, — grīzās svōts pi Kraukļu tāva, — nūlaupāt jiusu skaistōkū montu — Guņdi. Ekur Čamu Odums navar bez jōs dzeivōt, ni dīnu ni nakti nabauda mīra.

— Da, tāvs, — izgryužu ari as ar sovu māli, — ni dīn, ni nakt... Taišni dzeivōt navaru.

— Odums — puiss kai ūzuls i saiminīks na slykts, — mani pōrtraucá svōts, kai sauleitá jei speidātu pi Oduma.

Da, kai sauleitá i mieness, — otkon as īzagryužu. — Lūpus boroju as patš, vuškys cierpu, gūvi slaucu...

— Pi Oduma jei kai pučeitá zīdeitu, — otkon mani pōrtraucá svōts. — Vyss jai bytu. Tik putna pīna tryuktu.

Pa tū laiku atsadarāja durovys i īgōja mōtá ai Guņdi. Sirdš maņ tai i nūtreisāja. Svōts cālās kōjōs i pastipá rūku Guņdái. Pīzaceļu as i nūzačieru pi Guņdis rūkys.

— Cik nalobi tovi tāvs ai mōti! sacāja svōts Guņdái. Syuta tevi pi dorba, lai tovys skaistōs rūcenis padareitu malnys. Máš tevi kai zeileiti sorgōtu i turātu ustobā.

Guņdá nūzakaunāja, atsasāda iz beņča pi lūga i ni vōrda nasacāja. Klōtu jai atsasāda svōts i kai sōka jū grīzēt ai māli, kai sōka maļt, kai dziernovu akmiņš! Guņdá tik nūsorkst i pazaver iz mani kauneigom acim. As ari šū tū gribieju sacāt, a svōts maņ nadává runōt: patš ber i ber, kai pupys orūdā. Tam laikam vacīs Krauklis atnásá ols skrūzi. Mōtá pacápá galis, aizkūdám i izdzārám.

Zam vokora máš braucám iz sātu, nūrunōjuši, ka catūrtđiņ sadzársim i sazarakstāsīm.

Catūrtđiņ, kai pīdar, máš ai svōtu nūbraucám iz Krauklim, izdzārám i tod as ai Guņdi laidamās iz bazneickungu.

— Tai i tai, — soku bazneickungam, — grybom precātis. lyudzom, gareigis tāvs, voi navarātu sazarakstāt.

Bazneickungs pajāmá papeira gabaleni i nazkū pīrakstāja.

— Labi, — soka bazneickungs, — a voi mōkot pōtorus?

Maņ ir pōrskrāja soltums par kaulym.

— Pa drusceitái mōkom, — atsacāja Guņdá.

Guņdá beja drūsōka ai bazneickungu, mozōk jō beidōs. Bazneickungs nu jōs pavaicōja pōtorus. Jei dūrsteidamōs nūskaitāja vasalu litani. Sōka vaicōt, par atsaceibom. Tī nabadzeitá Guņdá sazapyņa.

— Voi tu mōki atsaceibys, — vaicoj nu maná bazneickungs.

— »Tāvs mýsu«, »Sveicynōta«, »Eņgelš Kungam«, »Myužeigu duseišonu«...

— Tá nav bāris, ka »myužeigu duseišonu« skaitāt, — aizklīdzá bazneickungs. — Ejit iz sātu, izamōcit pōtorus, tod saraksteišu.

Máš aizbraucám iz Krauklim i nūzarunōjam, ka da nōkušai catūrtđinái izamōcāsim pōtorus.

Nūbrauņš iz sovu sātu, as meklieju pōtoru grōmotu, lai izamōcāt pōtorus. Atrodu grōmotu aceplī iz loktys. Sōcu skaitāt — navaru: aizmiersu literus. Tai par nedelis laiku as tik »As tycu« šai tai izamōcieju.

Nōkušu catūrtđiņ as ai Guņdi otkon pi bazneickunga. Guņdá sōc pōtorus. Īt kai pa taukim. Atsaceibys tai nūbārá, kai pa nūtim.

Bazneickungs stōjās pi manim.

— Voi tu izamōcieji? — pavaicōja bazneickungs.

Tai, tāteit, izamōcieju drusku, sacieju as.

— Kū mūki?

— »As tycu«.

— Nu skaiti, — sacāja bazneickungs.

As sōču. Da pusái gōja nu rūkys, a tik nūgōja pi Pilata, kai soka golva grīztīs i pōtori jukt, tai vyss pagolam, kai caur zámī kryta!

— As jiusu navaru sarakstāt, — otkon aizbrácá bazneickungs.
— Kai tu sovus bārnus mōceisi Dīvu lyugt, kod patš namōki pōtoru?

— Ekur Guņdá jūs mōcās, — raudzieju as pōrlīcynōt bazneickungu. — Jei mōk pōtorus.

— A ka Guņdá nūmiertu, tod tovi bārnī par pogōnim augtu? — greiži pazavierš iz manim, sacāja bazneickungs. — Ejit iz sātu... Ka īzamōceisi pōtorus, to saraksteišu.

Máš aizgōjam kotrs iz sovu sātu, nūzarunōjuši nōkušu catūrtdīņ otkon īt iz bazneickungu.

As mešu molā vysus dorbus i stōjūs pi pōtorim. Dīn i nakč pi grōmotys siedieju. Acš aptymsa i golva sōcá grīztīs. Pošu gryutū dorbu lobōk dareitu... Mōcūs, divi dīnys da catūrtdīnái, a ai pōtorim as ni nu vītys. — Kū to darāt? — dūmoju sovā prōtā.— Na jau ta maņ i palikč ōžu ciltī, bez sīvys?..

Maņ īskrāja prōtā ļūti gudrs padūms: īt iz Cōleišu Mōru, kas dzeivōja, eukur, Škaplernīku cīmā i lyugt jū, lai izmōca mani pōtorim. Cōleišu Mōra tak beja tercárka, vysaidōs brōlistšōs īraksteita, ai vysaidim škaplerim i rožoncom apkōrta, ai Ontona jūsteni apjūzta, bazneicā viņ i sādāja... Jei vāl, pīminīt, tik pārņ nūmyra... Tūlaik jai beja kaidu četradesmit godu... Ūtordīn mikriešlám matūtīs, as ejmu iz Škaplernīkim. Pīejmu pi Cōleišu Mōrys ustobys, raugu — durovys aizlyktys ai drongu. Paklaudzynoju. Izīt Mōra.

— Kas tá kludzynoj? — vaicoj taidā dīviškā bolsā.

— As, Mōreņ, as... Čamu Odums, — soku as lyudzūšā bolsā.
Maņ ļūti lela dareišona.

Mōra atdarāja durovys.

— Lai bīš pagūdynōts,— īgōjš ustobā i nūjiemš capuri, sveicynoju as Mōru, grybādams sevi izrōdāṭ par ļūti dīva-baileigu cylvāku.

Pījāmusá lobu-dīnu, Mōra vaicōja, ai kaidu dareišonu as asu gōjš pi jōs.

— Redzi, Mōreņ, ai Dīva apzavieršonu as asmu sadūmōjš precātis.. Ai Dīva paleigu asmu saderiejš bryuti — Kraukļu Guņdi. A nav maņ Dīvs devš sovys žielesteibys — namōku pōtoru... Atgōju pi tevá, Mōreņ, lyugṭ tova paleiga... izmōci pōtorus.

— Voi tu nu prōta nūgōjš? — aizklīdzá Mōra. — Lai as puisi pi sevá pījemu! Kū ļaudš sacás? As naasmu taida, kai cytys máityš — ai puisīm... Lai Dīvs svāts gors mani pasorgoj!

— Mōreņ, nivīns nazynōš, — runōju as lyugdamīs. — As pa vokorim staigōšu, naktī... Tik izmōci pōtorus.

— Ok, Dōvida dāls, apzažāloj! — pret obrozim krysteidamōš vaimanōja Mōra, — dzāņ nūst ļaunū goru! »Pa vokorim staigōšu, naktī...« Voi as asmu peļņiejusá taidu kārdynōšonu? O Jumprova, izpestej mani nu ļaunys kārdynōšonys... dzāņ jū ōrā.

— Mōreņ, nadzāņ... as nikō slykta, — iztraukts runōju as. — Maņ tik pōtori. Bez Guņdis veistu i geibstu. Bazneickungs naroksta. Bārni, sok, pogōni bīš...

— O svātī apostoly! »Bārni pogōni bīš«. Kaidu nagūdeibu i bezkauneibu jys runoj munā ustobā. Nūst áj! Ōrā! Ka tovys smokys munā ustobā nabýtu! Áj iz cytom máitom, palaidņom. As naasu taida... O žieleigō Jumprova i Dōvida dāls, apzažālojit, dzenit nūst ļaunū goru, kārdynōšonu. O svātīs gors, apgaismoj munu tysmū prōtu!..

As breineigi nūzabeidu i napīminu, kai izgōju nu Mōrys ustobys. Tai maņ pōtori pagolam, kai caur zámi kryta.

Atgōja catūrtđinā. Jōbrauc iz bazneickungu. Atlik̄t tōļōk navar — gaviens̄ vysā klōtu. Dūmoju, nūves̄su as bazneickungam kaidu galis cysku i auzu pyuru. Varb̄ȳt̄ jys meikstōks palik̄š.

Nūbraucām ai Guᅇdi iz bazneickungu. As īstīpu kuknī galis cysku i auzu maisu.

— Lyudzu, — soku as saimineicai, — dalicit bazneickungam ka tys nu Čamu Oduma, kas gryb precātis ai Kraukļu Guᅇdi.

Sagōjam mās ai Guᅇdi pi bazneickunga. Sōka jys vaicōt̄, cik Dīvu, cik dālu, cik svātū goru... Maᅇ golvā skrytuli grīžās i acīs tymss palyka. Nikō navaru pascāt̄. Bazneickungs sōka klīḡt̄. Guᅇdā nūzakaunāja, nūsorka.

— As, tāteit̄, tī aizvežu... saimineicai, — gribieju as pīlabynōt̄ bazneickungu i pazemeigi pabučoju jam rūku.

— Kū? — aizaklīdzā bazneickungs. — Tu grybi pōtorus nūpierk̄t̄? Āj ōrā, ka vairs tovys kōjis tá nab̄ȳtu!

Jys izgryudā mani ōrā i aizciertā durovys. Pec manā izgōja i Guᅇdā, nikō nasaceidama, pagōja garum. As ari ni vōrda navarieju sacāt̄: mālā nazagrīzā i koklā taid̄s kai komulš stōvāja... Nūsiediejs laiceni, as laižūs iz sovu sātu.

— Tai mās izaškeirom ai Guᅇdi, — gryuši nūzapyutis, beidzā Odums sovu garū stōstu. — As pōtoru naizamōcieju i vairs nadūmōju par preceišonūs. Guᅇdā gon izgōja pi veira. A as palyku jumpraveibā i da šai dīnai dzeivoju kai rūzeitā zīdeidams.

Sazalasjejušī gosti smājās nu Oduma, vīns par ūtru osprōteigōk grybādami aizčārt̄ vacū puisī.

— A jiuš, jauni puisī i maitys, — saucā Odums, vysus apvedš ai acim, — ka gribit nūstōt̄ iz deča pret oltori — tod mōcitās pōtorus. Cytaidi — vyss pagolam, kai caur zāmi kryta. As tū jau labi zynu.

Pa tū laiku sagōja muzykanti. Sōcās daᅇči.

Odums ari kratājās pa cytu doncōtōju storpu, kai jauns puisš, bet nu vysom pušom jaunōkī jū badāja ai pōtorim i nalaimeigu mīlesteibu.

Laimá par laimi

Zīmyssvātku stōstenš

Tys beja kūču dīnā.

Skudru Juram mōjōs lela nalaimá. Nedeli atpakaļ saslyma Jura vīneigīs dielenš, kuram beja 5 godi. Jurš vodōja i feļdšeri, staigōja ari pi »lečarkorm«, a nikas naleidzāja. Dielenš ar kotru dīnu palyka vōjōks.

Šudiņ jau nu poša reita slymīs nikō naād i tik kū atbiļd, mōtái i tāvam.

Zaudiejuši cereibu glōbț bārnu ar feļdšeru i »lečarku« paleidzeibu, Skudru tāvs ar mōti nūsprīdá braukț iz mīstu pec »lelō« doktora.

— Dōrgs jau ir tys doktors,— bažōjās mōtá, — kas zyna, voi i tys paleidzās...

— Lai kaut voi vysu montu bȳtu jōatdūd, nabȳtu žāl, — nūspīstā, bet nūteiktā bolsā atsacāja tāvs. — Ka tik glōbț dieleni nu nōvis.

Dreiži pec brūkastš Jurš aizjiudzá zyrgu i laidās iz mīsteni. Mīstenš beja ap 30 verstu tōlumā.

Skudra nabeja nu bogotim saiminīkim. Nu vīnys trešōs dalis »učastkys« navarāja dīszyn kai izadzeivōț. Tō deļ ari jō zyrgs lānim sūlim rikšōja, jo auzeņu jam moz tyka rādžāț.

Mīstenī Skudra tyka jau pec pušdīnys. Tá otkon nalaimá. Doktoru tik kū aizvaduši iz kaidu slymū, i dīzgon tōli.

— Nūgaideišu. Varbȳț dreiži atbraukș, — sprīdá Skudra.

Jau mātās mikrieslis. Doktorș vys naatsagrīzá atpakaļ. Izzynōjș, ka tys Zīmyssvātku naktī nabraukș, Jurș nūkōrá golvu i nazynōja, kū darāț.

— Dīva valá,— dūmōja jys,— braukšu iz mōjom. Lobōk reit vāļ atbraukšu.

Braukdams atpakaļ, Jurš ap dieleni viņ dūmōja.

— Ka tik nabytu nūmirš... i as jō naredzieju pādejā breidī, — napōrvarami gryuta dūma grauzá tāva sirdi.

— Dīvs, Dīvs! Kū tik spātu, vysu dareitu, lai glōbtu nu nōvis sovu bārnu!

Celā Joram pavysam satymša. Cālās oss viejš nu reitu pusis. Soltums čārās pi daguna gola, jō byudi i ausš beja nūslāpti kažuka apaklī. Dabasi gīdrājās i vīna pec ūtrys zvaigzneitis puškōja dabasus. Āri mienesnīks nu aiz mōkulim sōka rōdāt sovu bōlū vaigu.

Pa celá molu palyka ustobys. Spūdra guntená tymōs speidāja. Klusums. Dažā ustobā caur lūgu rādžājās aplykts ai sīnu i ar pologu apklōts golds.

— Kaidis mīrs, kaidi jauki dabasi! — nūzapyusdams dūmōja Jurš. — Ļaudš sateik svātkus... dabasi prīcojās... A munā sirdī nav mīrā...

Gryutu dūmu komōts, Jurš napamanāja, kai ībraucá meženī, kas beja kaidu 8 verstu tōlumā nu jō mōjis. Kūku viersyunis lūcājās i šaļcá, it kai klaneidamōs i dzīdōdamys skaistijīm dabasim, zvaigzņom, mienešam. Zyrgs pūrksá i, mōju tyvumu sajusdams, skubynōja sūļus.

Tá izražis, sabūzš ausš, svīdās nu celá molā. Jurš skotōs — guļ celá molā kaut kas palāks.

— Kas tys ir? — nūturiejš zyrgu, Jurš vaicoj sáv i skotōs atpakaļ. — Cylvāks guļ, — izaskatiejīs jys aizklīdzá.

Skudra izkōpá nu komonom, pīgōja klōt, pīzālīcá i rādž: maitiná ap 12 godu vaca guļ kņupši snīgā. Jei sazarōvusá, rūceņōs samīgusá drābeišu muskuli i tik kū pyuš. Jurš jū pacālā, sōka vaicōt,

kas tei ir. A máitiná izrunōja kaidus nasaprūtamus murgu vōrdus i nūkryta. Apskatiejš Skudra nūsprīdá, ka tei ir sasolusá.

— Glōbšu jū, — nūdūmōja Jurš, — varbýt Dīvs i maņ paleidzās, munu dieleni glōbš...

Skudra pajámá máitini, nūguļdāja komonōs, patryna ai snīgu jai byudeņus, dagunteni i rūkys. Kōjis máitinái beja autys veizeitōs. Jys nūova tai kōjis, nūtryna tōs ai snīgu i, nūviļčš sovu kažuku, satyna tymā máitini, patš palyka vīnā sveitā i, lai býtu syltōk, ap placim sáv aplyka komonu deči.

— As styprs, pacīsšu gon da sātys soltumu,— ai gondariejumu dūmōja Jurš, i mōjis nav tik tōli — kaidys 5 verstys palyka.

Skudra laidās braukť, vīnmār ai pōtogu zyrgam atgōdynōdams, ka brauciejam tūmār stypri solts i ka jōsteidz iz mōjom. A sirdī Juram aizadaga taida kai guntená i rodōs cereiba, ka jō dorgīs dielenš sōc jau lobōtis i býš vasals, taipať kai palyka dzeiva nalaimeigō máitiná.

Jau beja vāla nakťš, kod Skudra ībraucá sovā pogolmā. Jys ryupeigi pajámá máitini i īnesá ustobā.

Nadabōju doktora,— teicá sīvai Jurš. Varbýt jau taida Dīva valá... Bet atvežu máitini. As jū atrodu mežā, celá molā, sasolušu... atvežu jū, izglōbu nu nalaimis — varbýt Dīvs mums paleidzās...

Skudra apvaicōja, kai sevi juta slymīs, i pec tam, kod izdzierdá, ka dielenš mīreigi guļūt, pastōstāja sīvai, par kū doktora nadabōja, kur máitini atroda, kai tū atvadá...

Dūmōju, — teicá Jurš, — izglōbšu nalaimeigū nu nōvis. Jo par lobim dorbim — loba ari atmoksa.

Veirs ar sīvu sasiļdāja máitini. Tei pamosam sōka atspiergť

Pec kaida laika Jurš ai sīvu sādāja pi golda. Máitiná sādāja tím preteim — laimeiga, prīceiga, bet kauneiga i nadrūsa. Nu zam boltō pologa smaržōja pateikama sīna smarža. Mōtá nūskaitāja lyugšonu,

padalāja »aplatkys«, nūlyka iz škeiveiša slymō daleni i mīlōja nagaideitū višni ai kūču maļteiti.

Slymīs dielenš gulāja mīreigi, navaidāja i nazasvaidāja.

— Kai ta ai tevi tai nūtyka? — vaicōja nu maitinis mōtā. — Kur tu vīna īdama pa mežu naktš vydā?

— Mani padzyna saiminīks, — aplaidusā actenis, teičš maitinā. — As dzeivōju par gani. Šūreit saiminīks soka: »Tāv nav kō pi mums darāt — maizi viņ par veļti iessi da pavasara. Áj paceļu.« As salasieju sovys drābeitis, sasieju muskulī i laižūs. Lyudžu nu saiminīka maizis celám, bet nadávā. As gōju nu solys iz solu, maktādama jauna saiminīka. Nivīns nagryb jimt. Izdzieržu, ka pi bazneickunga vajdzeiga kolpyunā. Īgōju kuknī, lyudžūs, a saimineica soka: »Nav mums šudiņ laika. Svātkūs bazneickungam vīsi sabraukš — jōgatavoj iedīni... Áj prūjom. Taidu montu vīnmār atrassim.« Gōju tōļōk. Vīns cylvāks celā sacāja, ka, mežam napīejūt, vīnam saiminīkam vajdzeiga ganā. Īgōju tī jau zam poša vokora. Vaicōju nu saiminīka, a tys atbiļd: »Iz svātkim maizis ādōju navajag. Kod vajdzās ganis, patš atrassu.« Sōku lyugtīs iz naktš mōjom, a napījāmā. »Kū ta,— soka, — mās tá svātku naktī ai svešu cylvāku lai vozojamīs...« Tod raudōdama laižūs tōļōk, kur acš rádž. Īgōju mežā, gōju, gōju. Āst gribājās. Palyka ļūti gryuti. Cik na spār sūli, vys iz vītyš. Apsyta korstums, palyka slykti, taidys kai guntenis acīs soka mirdzāt i pāčōk... as nazynu, kai tys beja... Īgōju taidā skaistā boltā mōjī, kai bazneicā. Tī ļūti sylts. As atsagulu meikstā, boltā gultā. Maņ apleik apstōja skaisti eņgeleiši, dzīdōja, stostāja, ka šudiņ dīvenš dzymst, lai apžālōtu nabogūs i nalaimēigūs. nūsauceitu jīm osoryš, paleidzātu... Dávā maņ āst kaut kū taidu gordu, kai cukorkys. Tod eņgeleiš mani pabučōja, applātā ai spōrnim, i as aizmygu.«

Máitiná nūzapyutá, pacälá iz obrozim actenis, it kai tī maktlādama eņgeleišus.

— A kur tovi tāvs ai mōti voi radinīki? — ai satriktu sirdi vaicōja mōtá.

— Mōtá i tāvs nūmyra, — nūspistā baļstenī atbiļdāja máitiná. — Máš bejom biegli. Památám vysu i bāgom. Pārņ jī saslyma i nūmyra. As palyku vīna poša, staigōdama pa pasauli...

Máitiná aizraudōja. Mōtái ari pīplyudá acīs osorys i kai pupys nūbyra pa byudim.

Slymīs dielenš pazamūda, pazagrīzá iz sōna. Mōtá ryupeigi jū apvaicōja, voi lobōk ir, voi nagryb kū apāšt.

Dielenš juta sevi lobōk. Jys apādá »aplatkys« gabaleni, paraudzāja peirāga i sōcá runōt.

Juram palyka vīglōk iz sirdš. Jys pabučōja slymū i sōka jam stōstāt:

— Šūnakļ Dīvenš atīš. As jam iztaisieju nu »aplatkom« šyupeleiti, pakōru iz golda. Tī Dīvenš šyupōsīs. Dīvenš tāv dūš veseleibu, paliksi vasals, kaveisīs, lobus dorbus dareisi...

Dielenš skatājās spūdrom acteņom iz šyupeleiti i klusu tāvam atbiļdāja:

— Palikšu vasals, kaveišūs, lobus dorbus dareišu...

Garīs i soltýš ceļš dzyna Juri gulātu.

— Áj, máitiņ, guļstīs pi mōtis i paliç mums par máitu iz vysu myužu,— idams gulātu, sacāja vīšnái Jurš. — As izglōbu tevi — Dīvs lai sorgoj munu dieleni...

Skudru saimeitá aizmyga. Máitinis vaigā speidāja prīca i laimá, it kai jei býtu atrodusá sovu tāvu i mōti, sovu syltu kakteni i meikstu vīteņu.

Juram ai sīvu ari nabeja vairs skumu i bādu: jūs dielenš sōka lobōtīs.

Laimá — par laimi!